U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra, JUDr. Jana Passera, JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **S. T.,** zastoupeného JUDr. Martinem Köhlerem, advokátem se sídlem 1. máje 535/50, Liberec III – Jeřáb, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2008, čj. OAM-314/VL-14-12-2008, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2010, čj. 61 Az 36/2008 - 43,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 4. 2008, čj. OAM-314/VL-14-12-2008, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 25. 5. 2010, čj. 61 Az 36/2008 - 43, zamítl.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, ve které výslovně uplatnil stížní důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel při pohovoru před správním orgánem uvedl, že byl pronásledován z důvodu příslušnosti k sociální skupině. Z Ukrajiny uprchl proto, že se odmítl podřídit sociálním omezením. UNHCR je toho názoru, že prchá-li osoba před závažnou diskriminací nebo nelidským zacházením pro své nepodřízení se přísným sociálním normám, má důvod žádat o uprchlický statut. Pronásledování se obecně týká kroků, které podnikají státní orgány, může ale ovšem vycházet i od některých složek obyvatelstva, které nerespektují zákony dotyčné země. Vzhledem k tomu, že místní obyvatelstvo páchalo závažné diskriminační či jinak postihující činy, musí být tyto skutečnosti považovány za pronásledování, neboť je úřady vědomě tolerovaly, resp. odmítaly zajistit účinnou ochranu. Pokud by stěžovatel nevyhledával dobrodružství nebo si jen prostě nepřál viděl svět, pak by za normálních okolností bez přesvědčivého důvodu neopouštěl svou vlast. Vyhodnocení subjektivního aspektu je neoddělitelné od posouzení osobnosti stěžovatele, jelikož psychologické reakce

různých jedinců nemusí být v totožných podmínkách vždy stejné. Jedna osoba se pro útěk rozhodne impulzivně; jiná svůj odchod třeba pečlivě naplánuje. Pokud jde o objektivní aspekt, je nutné vyhodnotit výpovědi přednesené stěžovatelem, které je třeba vnímat v kontextu příslušné situace v pozadí. Znalost podmínek existujících v zemi původu je významným aspektem při hodnocení stěžovatelovy důvěryhodnosti. Obavy stěžovatele by měly být obecně posuzovány za opodstatněné, neboť v přiměřené míře prokázal, že jeho trvalý pobyt v zemi původu se pro něj stal nesnesitelným. Stěžovatel dále uvedl, že vyložené úvahy se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele. To, co se např. stalo jeho přátelům, příbuzným a dalším členům stejné společenské skupiny, ukazuje, že jeho obavy jsou v tom smyslu opodstatněné. Stěžovatel možná před žalovaným jednoznačně neuplatnil své obavy z pronásledování, nicméně platí, že i když má žadatel třeba velmi vyhraněný názor na to, zač musel trpět, nemusí být z psychologických důvodů schopen vyjádřit své prožitky a situaci politickou terminologií. Stěžovatel je přesvědčen, že o tom ve svém „příběhu“ hovořil.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2008, čj. 5 Azs 24/2008 - 48, ve kterém vyslovil, že aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu vyžaduje pro svou aplikaci třístupňový test. Krajský soud pouze tvrdil, ovšem nikoliv prokázal, splnění podmínky, dle které musí být z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Pokud žadatel o mezinárodní ochranu přesvědčivě prokáže, že mu v zemi původu hrozí pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo skutečné nebezpečí vážné újmy, je žalovaný povinen se zabývat i jeho tvrzeními podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Stěžovatel uznal, že je to on, na kom leží důkazní břemeno. Často se však stává, že žadatel není schopen podložit svá vyjádření dokumentárními či jinými podklady. Pokud však jeho líčení působí důvěryhodně, měla by být při těchto pochybnostech uznána jeho „věc“. Stěžovatel možná stále pociťuje strach z úřadů a může se bát hovořit otevřeně. I když zpravidla pro osvědčení žadatelova případu stačí již první pohovor, může být třeba nutné i to, aby posuzovatel žádosti objasnil veškeré zjevné nesrovnalosti ve výpovědi a řešil rozpory formou dalšího pohovoru, aby nalezl vysvětlení jakéhokoliv překrucování či zatajování podstatných faktů.

Ryze formální důraz často kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení ve svých důsledcích podle stěžovatele výrazně oslabuje právní jistotu, a tedy i efektivitu práva. Právě této chyby se dopustil krajský soud. Krajský soud nerespektoval ustálenou judikaturu, přičemž nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. Jedná se o pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že nepochybil, pokud stěžovatelovu žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Své rozhodnutí vydal v souladu s právními předpisy. Jako nedůvodnou označil námitku týkající se pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině, kterou stěžovatel navíc uplatnil poprvé až kasační stížnosti, a proto by k ní Nejvyšší správní soud neměl ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. přihlížet. Žalovaný současně odkázal na správní spis, zejména na vlastní výpověď stěžovatele a taktéž na své vyjádření k žalobě.

Vzhledem k tomu, že se v posuzovaném případě jedná o přezkum rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud předně zkoumal, zda-li je kasační stížnost

přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy zda svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Vycházel přitom zejména z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz, podle kterého je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. K tomu lze doplnit, že je nepochybně v zájmu stěžovatele, aby svou kasační stížnost nejenom opřel o některý z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také vyjádřil, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti, podstatný přesah svých vlastních zájmů. Stěžovatel tak v nyní posuzovaném případě, byť v obecné rovině, učinil.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatel neuvedl žádný důvod, na jehož základě by bylo možné vyslovit přijatelnost kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

Z předloženého spisu vyplynulo, že stěžovatel v žádosti o udělení mezinárodní ochrany sdělil, že do České republiky přicestoval legálně v červenci 2005, a to pouze z pracovních důvodů. Důvodem pro podání žádosti je to, že se seznámil s dívkou, se kterou by chtěl v České republice žít. V České republice v současné době pobývá nelegálně, a proto by chtěl svůj pobyt zlegalizovat. Dále uvedl, že v roce 2000 měl po návratu z armády problémy s neznámými lidmi a po návratu na Ukrajinu se obává opakování těchto problémů. Zároveň však vyloučil, že by toto bylo důvodem jeho vycestování. Během pohovoru upřesnil, že problémy na Ukrajině měl kvůli dívce a zopakoval, že nebyly příčinou opuštění Ukrajiny. V rámci konaného pohovoru stěžovatel dále konstatoval, že si nestihl prodloužit vízum a poté, co mu bylo uděleno správní vyhoštění (rozhodnutím Policie České republiky ze dne 3. 4. 2008, čj. CPUL-2970/PR-2008-62KP, a to z důvodu, že od 15. 3. 2006 pobýval na území České republiky neoprávněně bez platného víza a povolení k pobytu), rozhodl se požádat o mezinárodní ochranu, jelikož zde chce žít se svou dívkou. Vyloučil, že by kdy měl potíže ze státními orgány. K dotazu, jak by vypadal jeho život v případě návratu na Ukrajinu uvedl, že si nedokáže představit život bez své přítelkyně.

V posuzovaném případě byl užit § 16 odst. 2 zákona o azylu, jehož aplikací a výkladem v souladu s čl. 13 a 18 směrnice Rady 2004/83/ES a čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) směrnice Rady 2005/85/ES se zdejší soud podrobně zabýval v rozhodnutí ze dne 15. 8. 2008, čj. 5 Azs 24/2008 - 48. Vyložil v něm, že pro možnou aplikaci daného ustanovení je třeba provést tzv. třístupňový test, tedy kladně odpovědět na otázku: (1) zda hrozí žadateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny; (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se tomuto hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu použít.

Nejvyšší správní soud přisvědčuje krajskému soudu ve způsobu, kterým vyhodnotil oprávněnost aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel ničeho nenamítal proti konstatovaní splnění prvních dvou podmínek. K třetí podmínce pak uvedl, že její splnění bylo krajským soudem pouze tvrzeno, nikoliv prokázáno. S touto námitkou se ovšem nelze ztotožnit. I zde je možné odkázat na rozhodnutí sp. zn. 5 Azs 24/2008 Sb., ve kterém zdejší soud zdůraznil, že si je *„dobře vědom častých případů zneužívání azylové procedury, na*

které § 16 odst. 2 zákona o azylu a ostatně celý institut zjevně nedůvodných žádostí dopadá. Z tohoto důvodu při posuzování třetího bodu testu (zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze" s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny) leží důkazní břemeno výhradně na žadateli. Jakýkoliv jiný závěr by učinil § 16 odst. 2 zákona o azylu (a ostatně celý institut zjevně nedůvodných žádostí) zbytečný, neboť by mezi posuzováním standardních a zjevně nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu nebyl žádný rozdíl. Zásadním, nikoliv však výlučným faktorem (viz např. institut uprchlíka sur place či beneficienta doplňkové ochrany sur place; srov. čl. 5 kvalifikační směrnice), pro posouzení třetího bodu testu je mj. délka času, jež uplynula od chvíle, kdy žadatel začal pobývat na území České republiky nelegálně, do udělení rozhodnutí o správním vyhoštění."

Nelze mít pochyb o tom, že stěžovatel své důkazní břemeno v tomto směru neunesl. Jak již bylo uvedeno výše, žadatel vstoupil do řízení o mezinárodní ochraně až poté, co mu bylo na základě nelegálního pobytu uděleno správní vyhoštění, a to z důvodu, že si zde našel přítelkyni a rovněž by zde chtěl pracovat. Tyto skutečnosti nelze podřadit pod žádný z taxativně vymezených důvodů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (§ 12 - § 14b zákona o azylu). Stěžovatel sice uvedl, že v roce 2000 měl problémy s neznámými lidmi, avšak z Ukrajiny vycestoval z pracovních důvodů a až v roce 2005. Snahu o legalizaci pobytu na území České republiky, ať z důvodu soužití s partnerem nebo z důvodů pracovních, nelze považovat za důvod, pro který by stěžovateli mohla a měla být udělena mezinárodní ochrana. Nad rámec kasačních námitek Nejvyšší správní soud poukazuje na svou dřívější judikaturu, podle níž samotná skutečnost, že žadatel o mezinárodní ochranu má v úmyslu se v České republice oženit a založit zde rodinu, není bez dalších okolností hodných zvláštního zřetele důvodem pro udělení humanitárního azylu (srov. např. rozsudek ze dne 24. 9. 2003, čj. 7 Azs 3/2003 - 36) a ani jiným relevantním důvodem.

Podstatná část kasační stížnosti je založena na obecných tvrzeních (často převzatých z Příručky k postupům pro určování právního postavení uprchlíků a vybraných doporučení UNHCR z oblasti mezinárodní ochrany, vydané Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky v srpnu 2006), která nelze považovat za konkrétní kasační body a ani z nich vyvodit vztah k obsahu správního či soudního spisu. Zdejší soud trvá na tom, aby jednotlivá kasační tvrzení byla podřaditelná pod konkrétní skutkové okolnosti případu. V tomto směru lze odkázat na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, čj. 2 Azs 92/2005 - 58, v němž se, podává, že *„[l]ičení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých" nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Právní náhled na věc se přitom nemůže spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona bez souvislosti se skutkovými výtkami. Pokud žalobce odkazuje na okolnosti, jež jsou popsány či jinak zachyceny ve správním či soudním spise, nemůže se jednat o pouhý obecný, typový odkaz na spis či jeho část, nýbrž o odkaz na konkrétní skutkové děje či okolnosti ve spisu zachycené, a to tak, aby byly zřetelně odlišitelné od jiných skutkových dějů či*

okolností obdobné povahy a aby bylo patrné, jaké aspekty těchto dějů či okolností považuje žalobce za základ jím tvrzené nezákonnosti.“

Nejvyšší správní soud proti již v obecné rovině konstatuje, že žalovaný poskytl stěžovateli dostatečný prostor pro vyložení důvodů, pro které opustil zemi původu. Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že žadatelé často nemohou podložit svá tvrzení relevantními důkazy. Toto tvrzení ovšem nemá souvztažnost k situaci, kdy žadatel žádné relevantní důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany netvrdil ani nenaznačoval a svou žádost opřel o legalizaci pobytu. Z právních závěrů vyslovených kupř. v rozhodnutí ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Azs 27/2003 - 59 nebo ze dne ze dne 16. 5. 2004, čj. 1 Azs 45/2004 - 47, lze vyslovit, že v případě, kdy z žádosti o udělení mezinárodní ochrany, z protokolu o pohovoru ani z jiné písemnosti nevyplynulo, že by žadatel alespoň tvrdil některý z relevantních důvodů ve smyslu § 12 - § 14b zákona o azylu, správnímu orgánu nevzniká povinnost žadatelem neuplatněné důvody domýšlet, a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění. Řízení o udělení jedné z forem mezinárodní ochrany je provázeno zásadou aktivity žadatele, který rozsahem a obsahem svého tvrzení utváří rámec zjišťování skutkového stavu. K rovněž obecným odkazům na posuzovaní věrohodnosti žadatele a jeho výpovědi lze uvést, že správní a následně ani soudní orgán nepopíral věrohodnost a pravdivost stěžovatelových tvrzení. Stěžovatel přitom svými vnitřně nerozpornými a ucelenými tvrzeními nezavdal správnímu orgánu důvod pro to, aby uskutečnil druhý pohovor.

Nejvyšší správní soud nezpochybňuje tvrzení o subjektivních a objektivních aspektech obav z pronásledování ani to, že žadatelé nemusí své obavy vyjadřovat právní terminologií, nicméně takto obecně podaný výklad nelze považovat za polemiku ze správním či soudním rozhodnutím a nelze v něm spatřovat vyjádření konkrétního důvodu nezákonnosti napadeného rozhodnutí krajského soudu. Stěžovatel má za to, že v průběhu správního řízení vyjádřil obavy z pronásledování, ačkoliv je jednoznačně neuplatnil. S tímto názorem nelze souhlasit, jelikož v průběhu správního řízení nikterak netvrdil, že byl pronásledován a z tohoto důvodu opustil zemi původu. Z jeho tvrzení nelze jakkoli dovodit, že by místní obyvatelstvo vůči němu páchalo závažné diskriminující činy. Rovněž neprokázal a ani netvrdil, že by se pobyt v zemi původu po jeho návratu stal nesnesitelným. V intencích shora řečeného lze konstatovat, že odloučení od partnera nelze považovat za důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany.

Stěžovatel je přesvědčen, že při pohovoru se žalovaným uvedl, že byl pronásledován z důvodu příslušnosti k sociální skupině. Nejvyšší správní soud toto tvrzení, které žadatel explicitně vyjádřil až v kasační stížnosti, považuje za zcela nedostačující, a proto se k němu blíženi nevyjádřil. Stěžovatel jednak nikterak nespecifikoval, co považuje za ony přísné sociální normy a jakým sociálním omezením se odmítl přizpůsobit a jednak jeho tvrzení nemá oporu ve správním spise, konkrétně v protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 25. 4. 2008 ani v samotné žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 15. 4. 2008. Lze jen zopakovat, že jako důvod své žádosti uvedl zabránění vyhoštění a snahu o legalizaci pobytu z důvodu navázaného partnerského vztahu.

Nejvyšší správní soud v závěru považuje za vhodné k obsahu kasační stížnosti doplnit, že čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z r. 1951 nepodává definici pronásledování, ale je vyjádřením pravidla *non-refoulement*, dle kterého žádný smluvní stát

této úmluvy nesmí vyhostit nebo navrátit uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.

Na tomto místě tak Nejvyšší správní soud uzavírá, že žalovaný při zjišťování důvodnosti podané žádosti postupoval zcela v intencích zákona o azylu i související judikatury, která poskytuje odpověď na posuzované námitky. Důvodnost postupu dle § 16 odst. 2 zákona o azylu má oporu v dostatečně zjištěném skutkovém stavu. Stěžovatel přitom neuvedl žádné skutečnosti svědčící o tom, že by měl oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů vyjádřených v § 12 zákona o azylu a nevyjádřil ani žádné důvodné obavy z návratu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti, přičemž nutno zopakovat, že převážnou část kasační stížnosti tvoří obecné úvahy bez přímé souvislosti s napadeným rozhodnutím. Jelikož Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a je třeba ji považovat za nepřijatelnou, kasační stížnost odmítl na základě § 104a s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 20. září 2010

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu